

Samverkansgruppsmöte 8 maj 2024

Tid och plats: 09:00-ca 14:00, Mönsterås

Mötet hölls i lokalen vid Kronobäcks slottsruin, efter lunchen studiebesök vid den restaurerade våtmarken i Kronobäck.

Deltagare (20 anmälda på plats): Joakim Holm, Emil Fridolfsson, Anna Thore, Linda Pettersson, Eva Engström, Lennart Wennmo, Sara Paulsson, Viktoria Nilsson, Ola Jonsson Sennefjord, Hanna Berggren, Emma Persson, Stefan Svensson, Johan Wegenke, ~~Daphne Thuvesson~~, Caroline Littlefield Karlsson (Teams), Karl-Erik Karlsson, Jens Nilsson, Karl-Johan Öhlin, ~~Maria Kappling~~, Markus Nord (Teams), Anna-Li Wellner (Teams), Anders Fröberg

Presentationsrunda samt vad som är aktuellt inom vattenvårdsarbetet

Mönsterås har nytt LOVA-projekt för att fiska ut spigg. Gäddfabriken i Kronobäck har restaurerats, efter 15 år började vallarna att läcka. Man har även anlagt ny fiskväg. Vandringshindret Forsadammen är på gång att åtgärdas, drivs främst av Emåförbundet.

Kalmar har fått tillstånd från mark- och miljödomstolen för att anlägga en 8 ha våtmark i Smedby. Arbetar också med att möjliggöra fiskvandring vid Kalmar Dämme genom en sjöträskel. EU-projektet RoundGoby startade i år och ska undersöka möjligheten att fiska svartmunnad smörbult för kommersiellt syfte som humanföda eller hundmat. Extra övervakning av Nävraån och Törnebybäcken har påbörjats p.g.a väldigt låga uppmätta pH-värden. Utredning kring om det kan röra sig om sura sulfatjordar görs i samarbete med Linnéuniversitetet. Inom WaterMan har pilotprojektets UV-reningsverk installerats och de initiala vattenproverna visar på god funktion. Förhoppningen är att börja använda för bevattning i slutet av maj (framförallt träd i etableringsfas).

Vattenråd Norra Möre rapporterar att en våtmark som anläggs av Sportfiskarna är på gång i Skäggenäs.

Ölands vattenråd har fokuserat på opinionsbildning när det kommer till fisk och fisket i Östersjön. Har också en pågående dialog med länsstyrelsen angående vattenhållande åtgärder.

Oskarshamn har fått en ny vattenrådssamordnare som börjar i Juni. Man arbetar med att få i ordning en faunapassage förbi kommunens damm till hösten. Man planerar också en slinga med våtmarker genom staden, ska bli 4 våtmarker. Marströmmens vattenråd har arbetat mycket med informationskampanjer till skolor samt uppsökande verksamhet för att informera om fördelar med att anlägga våtmarker. Till hösten hoppas man att återvätning av 27 ha (Ramnebo) och 20 ha (Imbramåla) ska bli av.

Västervik har fått bidrag från Östergötlands länsstyrelse för att samordna åtgärder över avrinningsområden (ex med Valdemarsvik). Markus Nord på Naturrum Västervik kommer att ta hand om denna samordning. Man har gjort en hel del våtmarker och strukturkalkning i anslutning till Holmån. Inom WaterMan ska Tjustvallen få en ny bevattningsdamm samt ska man installera en

tappkran för bevattning. Tyvärr har Mark- och Miljöödomstolen hävt beslutet om att vattenreglering av sjön Yxern ska upphöra.

Borgholm har äntligen fått tillstånd för att återställa Vedborm träsk – kommer bli ett våtmarksområde på ca 100 ha. Arbetet med spade i marken börja i augusti. Det kommer behöva grävas ut torv och denna kommer fördelas till bönder runt om att sprida på åkrar.

Verksamhetsplan 2024 – Förslag, planering och diskussion av utförande av de prioriterade uppdragen.

Information gällande beting och varför det inte kunnat beräknas några nya kvävebeting för Västervik och Torsås: Eftersom fosfor anses var det begränsande ämnet (i normala fall) bedöms inte kväve i inlandsvatten när det kommer till övergödning. I kustvattnet däremot är det än mer komplext och det finns nästan alltid risk för att kväve övergår referensvärden men svårt att avgöra om detta beror på belastning från land lokalt eller utsjövatten – nuvarande metodik är alltför osäker enligt VM och risken är att man både överskattar och underskattar betingen. Åtgärdsbehoven blir väldigt svåra att beräkna eftersom det med nuvarande underlag är svårt att uppskatta hur mycket de olika kustvatten påverkar varandra. Men ibland har det varit möjligt att fördela kvävebeting uppströms (detta är dock nytt för denna förvaltningscykel, den sortens data som användes förra gången - kvävebeting för HARO - finns inte tillgängligt för denna förvaltningscykel) därför har man i det fall det varit möjligt gjort så men dessa ska också tas med en nypa salt och blir lite missvisande att summera upp på kommunnivå. Rådet från VM är således att jämföra kartlagren "åtgärdsbehov" respektive "risk", då ser man tydligt att alla kustvatten för kommunerna är i risk när det gäller kväve (N). Gå sedan vidare med att titta på möjliga påverkanskällor för N på inlands VFO Detta ger inga siffror men förslag på åtgärder kan finnas och nu finns ju dessutom det nya digitala åtgärdsunderlaget.

Diskussionen kring uppföljning Vattenmyndighetens Åtgärdsprogram samt handlingsplanerna för övergödning och de uppdaterade betingen landade i att vi anordnar en ny gemensam workshop där vi även går igenom det nya underlaget (excelfilen) som Vattenmyndigheten tillgängliggjort. Vi slår helt enkelt ihop genomgång av handlingsplaner med uppföljning av åtgärdsprogrammet ihop med länsstyrelsen/vattenmyndigheten. Kommunerna har ännu inte uppdaterat sina åtgärdsfiler, de flesta har svårt att prioritera detta. Hanna kallar till möte 17 maj via Teams och de som har möjlighet kan ansluta för att få hjälp att fylla i.

Guide för vattenvårdsprojekt - Ska det vara särskild inriktning – våtmark/återvättning eller annat? Gemensam workshop för att få till detta? Det kommer flera förslag från gruppen på sidor som kan vara till hjälp gällande detta. Carina Pålsson (lst) har också erbjudit sig att hjälpa till.

Rapport från Baltic Sea City Accelerator Club i Katrineholm 16-18 april. Dessa dagar bjöd på allt från PFAS till strategisk vattenplanering, EU-projekt av olika slag, lågflödesmuddring, utfiskning, fältbesök för att kika på fosfordammar och våtmarker, samt en del fokus också på effekten av hästgödsel på övergödningens problematiken. Ett axplock av de presentationer som hölls:

- Katrineholm testar att rena PFAS med hjälp av ultraljud.
- Länsstyrelsen i Sörmland presenterade hur de arbetar med sitt åtgärdsprogram för att nå miljömålen. Samarbetar mycket med vattenvårdsförbund och kommuner för att komma till handling.

- Nyköpingåarnas vattenvårdsförbund informerade om att arbetsmodellen med markägarträffar där man kombinerade med fysiska studiebesök för att utvärdera potentiella platser för våtmarker hade resulterat i mycket verkstad.

LOVA fortsatt LEVA – uppdatering, planer Johan Wegenke/Emma Persson uppdaterade oss på hur det går inom det gemensamma projektet LOVA fortsatt LEVA. För att nå ut bättre om Strategisk plan med 100% finansiering för vattenvårdsåtgärder anordnades 7 mars en informationsdag på HS i Kalmar som var välbesökt, bl.a. 35 lantbrukare närvarade på plats. Man valde att informera från både EU (Irene Bohman) och LRF (Markus Hoffman) perspektiv för att föra fram budskapet "Varför behöver Lantbrukarna vara med på att göra miljöåtgärder?". Även Jordbruksverket och LST var representerat och höll föredrag om stöd som kan sökas för olika miljöåtgärder. Allt spelades in och länkarna finns utlagda och har spridits i HS och LRFs kanaler. (Torsås, Målilla (Emån) och Öland var väl representerade). Länkar med filmer från dagen:

<https://www.lrf.se/nyheter/sa-kan-du-soka-stod-for-vattenvardsarbete/>

<https://www.youtube.com/watch?v=wy4jXitmPF8>

Efterföljande informationsutskick har dock genererat svalt intresse

Caroline Littlefield Karlsson från **KM Vatten informerar** Östersjöinitiativet inom Rotary club – med verksamhet som bedrivs av flera klubbar i distriktet, i både Sverige och Lettland. Samarbete med bl a Västerviks naturrum och Linnéuniversitetet, Sportfiskarna mfl. I samband med detta ska man ha ett sommarläger 4-11 augusti med 8 elever från vardera Sverige och Lettland. Välkommet om man vill erbjuda boende åt eleverna i Västervik, Kalmar eller Öland. Se preliminärt program [här](#). Bland annat ska Markus på Naturrum Västervik ta med dem ut och snorkla.

Åtgärdsprogrammet för vatten - LST informerar via Anna-Li Wellner om att VM vill göra en informationssatsning om åtgärdsprogrammet för vatten riktat till kommunerna i länet (helst politiker och högre tjänstemän) i höst och nyttjar gärna KSKs forum för detta. Samverkansgruppen tycker det låter som en bra idé och lämnar synpunkter på att man bör hålla det relativt grundläggande när det kommer till att engagera politiker. Eventuellt kan detta passa i samband med ett styrgruppsmöte och då även kombinera med att visa upp en del av arbetet som utförs ute i kommunerna.

Övrigt:

- Påminnelse om Östersjödagen 29 augusti, bra tillfälle att dra uppmärksamhet till KSKs arbete, eller helt enkelt Östersjöns miljöproblem.
- Inom projekt WaterMan finns möjlighet att göra sig hörd på round-table möte i Bryssel hösten 2024. Exempelvis gällande EU-förordningen 2020/741 om bevattning av jordbruksmark med återvunnet avloppsvatten.
- Uppföljning av teams som kunskapsmapp – det är många som har svårt att komma åt så vi återgår till endast mejlutskick.
- Nästa samverkansmöte föreslås till Naturens rum, Kalmar Dämme.

Avslutade med lunch och sedan promenad till Kronobäckes våtmark för guidad tur av restaurering samt den nyanlagda fiskvägen. Efter en stunds håvande fick vi till slut upp några gäddyngel!